

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

CZOSNEK

◆ ◆ ◆
O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Wyłuszczać etymologię CZOSNKU, można by powiedzieć „w ząbek czesany”. Rzeczownik CZOSNEK bowiem, a ściślej rzecz biorąc jego prasłowiański przodek *česnъkъ, pochodzi od czasownika CZESAĆ, w prasłowiańszczyźnie mającego postać *česati. Dawniej czasownik ten miał znacznie więcej znaczeń: oznaczał nie tylko ‘porządkować fryzurę grzebieniem’, lecz także ‘drapać, skrobać’, ‘rozdzielać coś sklejonego’, ‘oczyszczać z łupin’, ‘rozgrzebywać’. A okrągła główka CZOSNKU, jak wiadomo, daje się łatwo rozdzielać – rozczesywać – na pojedyncze cząstki, od zaostrego kształtu zwane ząbkami. CZOSNEK ma wiele z dawien dawna rozpoznanych właściwości, a przypisywano mu ich chyba jeszcze ze dwa razy więcej. Wśród uboższej ludności był „lekiem na całe zło i nadzieją na przyszły rok” – na Kresach ząbek czosnku kładziono przy każdym talerzu na wigilijnym stole i zjadano zaraz po podzieleniu się opłatkiem, żeby zapewnić sobie zdrowie i na cały rok uchronić się przed chorobami. Przed wieczerzą wigilijną – w tym samym celu – dodawano czosnek także bydłu do paszy, a zmieszany z pokrojoną słoniną posypywano kurom. Powieszenie wianka czosnku nad drzwiami wejściowymi chroniło domostwo przed złymi duchami i odpędzało czarownice, a sam zapach czosnku skutecznie odstraszał wampiry (i nie tylko). Dowodem na to było na przykład nietykanie przez wampiry ludzi wyznania mojżeszowego, którzy przecież spożywali czosnek chętnie i w znacznych ilościach (spożywanie czosnku jest zalecane przez Talmud, ma on bowiem między innymi „rozgrzewać ciało, rozpromieniać umysł i usuwać pasożyty”).